

Részlet az Ellenzéki Kerekasztal május 2-i ülésének jegyzőkönyvéből:

Helyszín: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Résztevők:

Bártfay Pál elnök	<i>Független Jogász Fórum</i>
Boross Imre	<i>Független Kisgazdapárt</i>
Faludi Sándor	<i>Független Kisgazdapárt</i>
Furmann Imre	<i>Magyar Demokrata Fórum</i>
Kónya László	<i>Magyar Néppárt</i>
Kövér László	<i>Fiatal Demokraták Szövetsége</i>
Magyar Bálint	<i>Szabad Demokraták Szövetsége</i>
Mécs Imre	<i>Szabad Demokraták Szövetsége</i>
Orbán Viktor	<i>Fiatal Demokraták Szövetsége</i>
Orzó Katalin	<i>Független Jogász Fórum</i>
Őry Csaba	<i>Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája</i>
Prepeliczay István	<i>Független Kisgazdapárt</i>
Richter Anna	<i>Független Jogász Fórum</i>
Sándorfői György	<i>Független Jogász Fórum</i>
Sólyom László	<i>Magyar Demokrata Fórum</i>
Szabad György	<i>Magyar Demokrata Fórum</i>
Tölgyessy Péter	<i>Szabad Demokraták Szövetsége</i>
Varga Csaba	<i>Magyar Néppárt</i>
Vigh Károly	<i>Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság</i>
Zétényi Zsolt	<i>Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság</i>

Bártfay Pál: Imre mondta, hogy akar [szólni].

Mécs Imre: A június 16-ról van szó. A Történelmi Igazságtétel Bizottságon kívül a független szervezetek is részt kívánnak venni ennek a megrendezésében. Tekintettel arra, hogy itt ez egy nemzeti ügy, össznemzeti ügy. Az eredeti elképzelés az, hogy kinn, a Köztemetőben lenne a temetés. De ott rendkívül kicsi a hely. Tehát a szakértőink megnézték, és körülbelül 30 ezer ember fér el ott, a parcella közvetlen közelében. Magában a temetőben sincs olyan nagy szabad terület, ahol 200 ezer, vagy 150 ezernél több ember egyáltalán elférne. Na most, a probléma az, hogy az emberek, tehát ez az óriási tömeg megjelenik ott, szeretnének ott valamiben részt venni, szeretnének egy történelmi eseménynek a tanúi lenni. Szeretnének egy korszakot lezárni, és várják egy új korszaknak a nyitását. És ezzel szemben egyszerűen technikai, fizikai problémák lesznek. Óriási torlódások, az egész a sarokban van, tehát oda beszorulhatnak az emberek, szerencsétlenség történhet. Ezért javasoltuk azt, hogy ketté kell választani a dolgot.

Tehát kell egy ravatalozást és egy társadalmi eseményt csinálni, és magát az eltemetést a helyszínen és a ravatalozást azt pedig valami nagy köztéren kellene. Ilyen köztér kettő található Pesten. Az egyik a Parlament előtt van, a másik a Hősök tere. Tehát az első változat az volt, hogy a Hősök terén legyen a főravatalozás, ott legyen meg a megemlékezés... (Kónya László: Végtisztesség.) Igen, végtisztesség, megfelelő program szerint, és utána pedig hát egy szűkebb rész, tehát csak 30 ezer ember vonuljon ki a Köztemetőbe, de itten lehet végeredményben ilyen spontán szelektálódás, hogy az, akinek még van ereje oda kimenni rá.

Na most, ma délután az SZDSZ ügyvivői tárgyaltuk ezt a kérdést, és továbbfejlesztődött ez a gondolat. Mégpedig úgy, hogy jó lenne, hogyha menet lenne. Tehát menet lenne, úgy mint Kossuth Lajos temetésén, vagy Ady Endre temetésén, vagy Rákóczi..., de nem, Rákóczit nem itt, Kassára vitték, tehát az lenne az elgondolás - de mondom, ez teljesen még a levegőben lóg -, hogy a Kossuth téren fölgravitalozni az országzászló alatt, onnan átvonulni a Hősök terére, a Hősök terén az Ismeretlen katona sírját megkoszorúzni, mert hiszen ismeretlen felkelőkről is szó van. És akkor onnan megint csak egy kisebb rész menne tovább a temetőbe.

Tehát most énnekem az a kérésem, hogy a szervezetek ezeket a gondolatokat tárgyalják meg és próbáljanak valamilyen álláspontot kialakítani, hogy melyik variációba tudnának belemenni, hiszen itt egy csomó politikai kérdés is van, és továbbá még a hatalommal is kell tárgyalni. Az elképzelés az, hogy az államminiszterrel kellene tárgyalni, és megvilágítani azt, hogy itt mindenképp egy robbanásos állapot alakulhat ki. Ezt a robbanásos állapotot vagy úgy mint a robbanómotorokban, levezetjük egy szabályozott robbanássorozatban, vagy pedig fölrobban, mint a gőzmozdonyok a sapkája, tehát, hogy gépészmérnöki hasonlatokat mondjak. Tehát, ha a temetőbe kivisszük az embereket, és egy óriási elégedetlen tömeg alakul ki, akkor kiszámíthatatlan, hogy az a tömeg hova fog menni, és mit fog csinálni. (Sólyom László: Kiszámítható...) (Derűtség.) Most az államminiszterrel beszéljük meg... Igen, ha viszont szabályozott keretek között és megfelelő méltósággal csináljuk, tehát - azért mégiscsak Magyarország utolsó abszolút legitim miniszterelnökéről van szó - tehát a Parlament előtt való indítás, ha ebbe belemennek, az nagyon szép volna. A Hősök tere is szép. És közben azért végigvonulunk a városon. Továbbá a hatalmat is meg lehet nyugtatni, hogy kifele megyünk, tehát nem a... (Közbeszólás: A koporsók...) Akkor a koporsókat is elvinnénk a Hősök terére, és onnan már autókkal mennének ki a temetőbe.

Öry Csaba: Imre, az nem merült fel nálatok, hogy ha van egy ilyen nagy demonstratív temetés, meg menet, hogy akkor utána szűk családi körben lehet magát eltemetni. [sic!] Mert az, hogy fokozatosan redukálni és szelektálni a népet, az sokkal nehezebbnek tűnik egyszerűen technikailag.

Kónya László: Menet közben nőne a tömeg. (Egyszerre többen beszélnek.)

Mécs Imre: Azt tudatosítanánk, hogy a temetői rész, az már egy intimebb valami. Tehát a család...

Öry Csaba: 30 ezer és a 200 ezer, 30 ezer (néhány szó nem érthető)

Mécs Imre: Én a spontán dolgokra gondolok, hogy kifáradnak az emberek.

Varga Csaba: Ez nem...

Öry Csaba: Nem lehet tudni. Hát május elsején a Jurta Színházban este 10-ig ott voltak az emberek, egész nap politizáltak, és még késő este is ott voltak. (Egyszerre többen beszélnek.)

Orbán Viktor: Senki nem tudja ezt megmondani pontosan.

Mécs Imre: Jó, hát voltak olyan ötletek, hogy kellene kontingenseket meg (nem érthető szó) adni a szervezeteknek, meg egyéb ilyen. (Többen: Nem, nem lehet megcsinálni.) Na most, még egy van, azt is meg lehet csinálni, mert az eredeti elképzelés az, hogy mikor rájöttek arra a veterán barátaim, hogy ez nem fog menni, hogy odavigyünk ennyi embert, hanem egy elvonulás legyen ott, tehát úgy alakítanák ki

a dolgokat, hogy a tömeg odavonulna, letenné a virágját, és eljönne. Na most, ezt még fönn lehet tartani akkor, hogyha már volt előzőleg egy élmény, volt egy jelentőségteljes esemény. De hogyha csak ez pótolja azt az eseményt, abból történik a baj. (Egyszerre többen beszélnek.)

Orzó Katalin: Munkanap van pénteken...

Magyar Bálint: Nem lesz, szerintem nem lesz, majd nem mennek el... A temetés az olyan kettő körül lenne...

Mécs Imre: Na most, hát azért júniusban hosszú ideig van fönn a nap. Eredetileg három órára volt elképzelve a temetés. (Kónya László: Milyen nap? Péntekre esik?) Péntek, igen.

Vigh Károly: És gondolod, hogy a hatalom, az megengedi ezt a temetést, hogy végig a Kossuth Lajos tértől a Hősök teréig? Gondolod, hogy megengedi? (Egyszerre többen beszélnek.)

Kónya László: A hatalom a Hősök terét megengedi...

Orbán Viktor: A tárgyalásoknál mik a pozíciók? Nem úgy van, hogy ti diktáltok?

Mécs Imre: Nem, mert nem könnyű a helyzet, egyrészt bizonyos fokig a hozzátartozóknak vétőjoguk van, tehát nem lehet a Nagy Imre lányának és a többieknek... Na most, a másik dolog, hogy azért nekünk is van eszköz a kezünkben, mert mi azt mondhatjuk, hogy jó, hát akkor ravatalozás nélkül csináljuk mindezt végig. De hát akkor ez egy politikai esemény, de hát ez az egész most alakul így. Én azért mondom, hogy ez teljesen képlékeny még. Ezek az elgondolások vannak. Az elvi hozzá... tehát, hogy látjátok ezt a dolgot, ezt szeretném, hogy ezt hányjátok-vessétek meg.

Zétényi Zsolt: Egy kérdés: a másik... ismeretlen... illetőleg kevésbé ismert személyek eltemetéséről nincs szó?

Mécs Imre: Eddig még az Igazságügyi Minisztérium nem nyilatkozott. És nem kaptunk Németh Miklóstól sem választ a telexünkre. Azonkívül sajnos megoszlik a TIB-nek az álláspontja, azt mondják, hogy ne erőszakoskodjunk, vagy erőszakoskodjak, mert akkor ottan az nehéz, az Igazságügyi Minisztériumnak a dolga, meg hogy ott a sírokat feldőlják, satöbbi. Én attól függetlenül arra gondoltam, hogy a miniszterelnöknek kell egy levelet írni, és azt nyilvánosságra kell hozni, ebben az ügyben. Na most, a Göncz Árpinak az a közbeeső javaslata volt, hogy ha nem sikerül ezt az öt "nem prominens" barátunkat kihantoltatni, akkor két üres koporsót vinnénk az öt mellett, az egyikben a névtelenek, a másikban az ismeretlenek, tehát ez lenne ráírva, és akkor hét sír lenne, és kettő olyan, amire le lehet a gyertyákat tenni. (Vigh Károly: Ez jó...) Ez az Árpinak a mai ötlete, ami... végső soron meg tudjuk oldani.

Magyar Bálint: Két kérdés még ehhez, hogyha megbeszélitek a saját szervezeteitekkel, hogy nem hiszem, hogy a hatalom nagyon ne engedné, azt hiszem, hiszen március 15-én is azért volt kénytelen engedni, mert tudta, hogy a tömeg itt van, kész. A tömeg itt lesz. Tehát 200 ezer, 300 ezer, 400 ezer ember itt lesz, tehát neki együtt kell működni velünk ahhoz, hogy az kezelhető legyen. (Egyszerre többen beszélnek.) Ez az egyik kérdés. A másik... Elnézést, a másik kérdés meg az, hogy tényleg fölmerülhet az, hogy az özvegyek nem kívánják, vagy ilyesmi, és ez tényleg az ő joguk. De akkor a szervezeteknek el kéne döntenie azt, hogy akkor tényleg koporsó nélkül, de ezt a tömegdemonstrációt a

temetés előtt, effektív a temetés előtt, ezt megtartani. Mint az ellenzéki szervezeteknek a tömegdemonstrációját, mert ez nem pusztán az özvegyek ügye, ez a temetés, hiszen itt a nemzeti ügy, igen... a nemzet rehabilitálja... (Mécs Imre: Önmagát.) Önmagát, erről van szó...

Kónya László: Önmagát is...

Mécs Imre: Minket nem kell.

Boross Imre: Várjál. Hadd maradjon az utókorra: a hatalom meg fogja koszorúzni, kérem szépen, a sírt, ott lesz. A hatalom is és az MSZMP is. A párt és a kormány.

Tölgyessy Péter: Egy kormánytanácsadóval beszélgettem erről. Ezt mondta, hogy lehet, hogy nem most, de előbb-utóbb erre sor kerül. És van még egy dolog, amit nem mondott a Bálint, hogy tulajdonképpen jogilag is súlyos gondokat okozna ennek a betiltása. Tehát az új gyülekezési törvény alapján elég nehéz volna megmagyarázni, hogy ezt miért nem. (Bártfay Pál: Nem lehet megmagyarázni) Nem lehet jogi... csak csúnya ürügyeket lehetne találni erre a dologra. És még egy dolog: nagyon fontos volna egy nagy tömegmegmozdulás, gondoljunk arra, hogy mi akkortájt fogunk tárgyalni az MSZMP-vel a törvényjavaslatokról. És állandóan előjönnek a tárgyalásokon, hogy nekünk van 800 ezer tagunk, maguknak meg csak ennyi ezer, annyi ezer. Úgyhogy... rendkívül fontos egy hatalmas megmozdulás. Tulajdonképpen én akkor, mikor a Dunásokkal beszélgettem, én arra gondoltam, hogy nem egy ülésztrájk kéne, hanem májusban... Az az érzésem, hogy az MSZMP előbb-utóbb elfogadja. Egyszer elhangzott olyan vélemény is, hogy május végére, június közepére be is kell fejezni azokat a tárgyalásokat, amiket mi javasoltunk. Hogy ez rendkívül fontos volna, hogy az erőnket megmutassuk. Mert a tárgyalások alatt állandóan elő fognak jönni ezzel, hogy miért akarunk mi ilyen választójogi törvényt, mikor mi csak 3-4-5 ezren vagyunk, ők meg 800 ezren. (Egyszerre többen beszélnek.)

Állandóan ezzel jönnek elő... (Egyszerre többen beszélnek.)

Öry Csaba: Erre azt tudom mondani, hogy - jó, esett az eső, meg nem tudom micsoda - van tízezer tagjuk a független szakszervezeteknek, mégis nyolcvanezer ember volt kint tegnap a Népligetben...

(Vigh Károly: Ilyen rossz időben.) Ilyen rossz időben. Tehát azért ez könnyen kilőhető, ez az érv. És ezt ők is tudják, miközben tízezer ember lézengett a Felvonulás téren. (Zsivaj, egyszerre többen beszélnek.)

Mécs Imre: Tehát a következő az, hogy mindenki a maga szervezetével...

Öry Csaba: ...áttekinteni a helyzetet, de az biztos, hogy azokkal, akikkel tárgyalni kell a másik oldalon, azok rengeteg mindent technikailag innen tanulnak el. Egyáltalán nem baj, ha mi is tájékozottak vagyunk abban, hogy ez hogy zajlott le technikailag, és mi mindenre lehet fölkészülni. Tehát mi megkértük őket, hogy szervezzék össze nekünk, nem feltétlen a legnagyobb embereket, hanem azokat, akik a legkompetensebbek voltak, a specialistáikat, és ezekhez ki fogunk menni, és fogunk csinálni három-négy nap alatt, napi nyolc órában interjúkat. Végig fogjuk interjúzni őket a részletekről. És akkor ezeket tudjuk prezentálni. Elsőként azt ígérték, hogy a jövő héten elküldik a kerekasztal tárgyalásoknak a megállapodását, azonnal, úgyhogy ezeket akkor tudjuk hozni, és a Kerekasztal rendelkezésére fogjuk tudni bocsátani.

Hung. Monitoring, 10.5.89. (Kossuth Rádió, 6.45 h)

(műsorvezető:) - BORICS Gyula igazságügyi minisztériumi államtitkár a héten tárgyalta a Nagy Imre-per áldozatainak hozzátartozóival, valamint a "történelmi igazságtétel-bizottság" képviselőivel. Miről volt szó?

BORICS: - Én olyan megbízást kaptam a kormánytól, hogy a Nagy Imre-per áldozatainak eltemetéséről és az ezzel kapcsolatos teendőkről gondoskodjam, illetve ezeket lássam el. Tereprendevezéstől kezdve a környezet rendbetételéig el kellett végezni, illetve hát a munkálatok még most is folynak, lassan befejezéshez közelednek. Tisztázni szerettem volna és sikerült is tisztázni a hozzátartozókkal, hogy most már pontosan, órára pontosan mikor akarják a temetést és mit akarnak még, milyen körülményeket, mit kell biztosítani.

-Hallhatnánk erről részleteket is, hogy miben állapodtak meg?

-Hát így fejből, ha jól emlékszem, mert nincsenek itt a feljegyzéseim, amint azt már, ugye, Önök is tudják, a temetés július 16-án lesz. Azt kérték a hozzátartozók, hogy 10 órától lehessen leróni a kegyeletet.

-Mi a helyszín?

-A 301-es parcella mellett kialakított területen lesz a temetés, a felravatalozás pedig - és ebben is tegnap állapodtunk meg - a temető második köröndjénél - nem tudom másképpen megjelölni, mert, ugye, két ilyen nagy, köralakú építmény van ott a temetőben, leróhatják, akik akarják, a kegyeletüket, majd fél 1-kor lesz a temetés. Közben én Nagy Imre leányától olyan telefont kaptam, vagy azt kérte Nagy Imre leánya, hogy az édesapját oda szeretné visszatemetni, ahonnan a kihantolás megtörtént. Tehát nem együtt a többi áldozattal. Ez körülbelül a kijelölt sírhelytől mintegy 50 méterre van.

-Arról már tudhatunk részleteket, hogy milyen gyászbeszéd hangzanak el?

-Ezt még a hozzátartozók sem tudják pontosan, kértem őket, hogy amikor ez tisztázódik, ezt is közöljék. Nem mintha mi ebbe bele akarnánk avatkozni, de hát azért jó tudni a rend meg az időpontok betartása végett jó lenne tudni, hogy ki fog beszélni, kiket kérnek vagy kértek föl arra, hogy itt a temetésen beszédet mondjanak.

-Önnel mint a kormány képviselőjével - mert ebben az ügyben Ön a kormányt képviseli -

-Igen -

-ki fogja közölni ezeket a részleteket?

-Hát erre nehéz válaszolni, mert tulajdonképpen ebbe az egész megbeszélésbe bekapcsolódott a Történelmi Igazságtétel Bizottsága is, illetve annak a képviselőjében HEGEDŰS B. Andrászt hívtam meg, mert ő már korábban is felajánlotta segítségét és egy nagyon korrekt tárgyaló partnernek tartom. Megjelent rajta kívül még két vagy három személy, akiket részben a családtagok kértek fel, részben pedig hát a Történelmi Igazságtétel Bizottság aktivistái, akik szintén segíteni akarnak a temetés megrendezésében. Nevezetesen az útvonal biztosítása, a közlekedés biztosítása, a hangosítás, kérték, hogy a Televízió közvetítse a temetést.

-Közvetíteni fogja?

-Ezt én nem tudom, hát ugye ebben én nem vagyok illetékes dönteni, én az ő kérésüket továbbítani fogom és majd a kormány eldönti, hogy a TV, illetve hát végső soron a TV dönti el, hogy közvetíti-e vagy sem. Tulajdonképpen az én feladatom az, hogy úgy intézkedjem, hogy ezzel a tisztességes polgári temetés normálisan folyjon le.

- Az ön eddigi információi alapján a kormány részéről valaki részt vesz a temetésen?
- Az eddigi információim szerint nem. Ez egy polgári temetés lesz amit tulajdonképpen a hozzátartozók rendeznek, meg ők kérnek fel személyeket, hogy mondjanak beszédet, ebbe mi nem avatkozunk bele, de legjobb tudomásom szerint a kormány részéről nem vesz részt senki.
- Hivatalosan nem vesz részt senki?
- Hivatalosan nem vesz részt senki.
- Ezen a temetésen várhatóan több tízezren kívánnak majd részt venni, ha nem többen.
- Gondolom hogy igen.

- Beszélgetést hallottak dr. BORICS Gyula igazságügyi minisztériumi államtitkárral.

(Tizenhat Óra, 16.00 h)

A mikrofonnál: Udvarhelyi Szabolcs.

A nemzetközi sajtót változatlanul foglalkoztatja KÁDÁR János felmentése. Földvári Zsuzsa most egy figyelemreméltó bécsi értékelést idéz a Der Standard című újságból.

Az Igazságügyi Minisztérium közzétette az 1956 miatt 1961 decemberéig halálra ítélték és kivégezettek listáját. 277 névről van szó. A szakemberek 150-ezer kartont néztek át, a névsor azonban nem teljes, mert lehetnek olyan kivégezettek, akiről eddig semmilyen adat nem került elő. BORICS Gyula igazságügyi államtitkár újságíróknak elmondta, hogy annak idején kifejezetten politikai bűncselekmény miatt 77 személyt végeztek ki, 177 embert ítélték halálra politikai és köztörvényes bűnökért, 23-at pedig kimondottan köztörvényes bűncselekményekért. BORICS Gyula közölte, hogy az akkori jogszabályok alapján az ítéletek nem voltak törvénysértők, nyilvánvaló azonban, hogy az akkori bűnügyek megítélése ma már egész más bűncselekménynek, vagy az sem biztos, hogy egyáltalán annak minősülne.

Hír: A kivégezettek névsora

SZER

München, 1989. május 11.

Magyar híradó

Borics Gyula államtitkár közzétette az 1956 vége és 1961 decembere között kivégezettek névsorát, amely sok adatban eltér a Történelmi Igazságtétel Bizottsága által közöltektől. - Mécs Imrét, a bizottság tagját kérdeztem erről.

- Előljáróban szeretném elmondani, hogy több évi kutatómunka alapján tettük közzé tavaly június 16-ikán a mi listánkat. Ebben oroszul szerepel volt Rajneren János történésznek, aki levéltári kutatásokat végzett, valamint a Katalizátor Iroda munkatársainak, akik könyvtárakban kutattak, és a saját tapasztalataimat összegezve az ő kutatási eredményükkel hoztuk létre ezt a listát. De hozzá kell tennem, hogy nekünk nagyon kevés adat állt rendelkezésünkre. Ennek ellenére az adataink nagy része jó és pontosan hű. Tehát mi azt állítottuk és állítjuk változatlanul, hogy a mi listánknál lényegesen több a

kivégzettek száma. A Borics-féle lista és a mi listánk közötti különbségeket most elemezzük, és ehhez kérni fogjuk a minisztériumot, hogy bocsássák rendelkezésünkre azokat az iratokat, ahol vita van, hogy meg tudjuk állapítani, hogy valóban köztörvényes kivégzetről van szó, vagy pedig politikai elítéltről.

- Azt hiszem, hogy abban is különbséget kell tenni, hogy akkor mi számított köztörvényes elítéltnak.
- Igen, az akkori időknek a megtorlási taktikája az volt, hogy lehetőleg köztörvényes elemeket kevertek be a büntető eljárásba. Például azokat a felkelőket, akik a harcokban részt vettek és fegyverük volt, azokat gyilkosságért, vagy gyilkossági kísérletért vonták felelősségre, ami köztörvényi kategóriai.